

hez. A vizsgálat eredménye alapján — ha szükséges — a mindenkor illetékes betegsegélyző, vagy szakorvos tevékenysége következik, akinek a szóbanforgó beteg személyi viszonyainak adalékait a rendelkezésére bocsájtják. A kezelés befejezése után a páciens a Health-Centre orvosai továbbfigyelik, hogy visszaesését megakadályozzák s a segítségére legyenek munkája és magánélete folytatásában úgy, hogy a jövőben egészsége közvetlen veszedelembé ne kerüljön. Az ilyen kezelés rendkívüli előnye, amely már nem az akut veszedelem nyomása alatt áll s ennek következtében több hajlékonysággal, előrelátással és beleérzéssel vezethető, nyilvánvaló. Ez úgy a páciensnek, mint az orvosnak használ, aki a betegséget abban a kezdő stádiumban ismeri, amikor a gyógyulás sikerére még minden kilátás nyitva áll.

A Health-Centre kísérlette a tudományos kutató számára is fontos tanulságokkal szolgál. Először válik lehetővé — mai összefüggések közt — körülbelül 1500 család életfolyásának a folytonos megfigyelése és feljegyzése. Az általános egészségi és táplálkozási állapot ismerete s a preventív kezelés lehetősége valamint az öröklődési vonatkozások studiuma ezáltal rendkívüli mód kitágul. A „betegekkel“ való eddigi koncentrált foglalkozás az egészségesekkel való foglalkozást teljesen háttérbe szorította. Az „egészséges“ emberek ijesztő nagy zöme ma egészségileg fogyatékos, vagyis nem beteg, de nem is százszázalékosan egészséges. A beteg embertárs rendkívül nyomasztó s szükséges végre hogy az „egészséges“ és „a beteg“ közti viszony észszerűbb felfogása nyerjen tért. A Health-Centre tapasztalatai igazolják, hogy az ember kész magára venni a felelősséget önmagáért és közelállóiért, ha tudja, hogy hogyan. A jótékonyág ebben a vonatkozásban nem segíthet, sőt ellenkezőleg olyan közegre van szükség, amely függetleníti az istápolástól és saját kezdeményezésre indítja. Ezt kívánja nyújtani a Health-Centre s az a bátorság, amivel Dr. Williamson és dr. Pearse biológiai ismereteiket a valóságba átviszik s az ugrást a tudományból a gyakorlatba végrehajtják, általános érdeklődésre tart számot.

(London)

Ise Gropius

* A Korunknak beküldött német kéziratból. (A szerk.)

AZ ERDÉLYI HELIKON BARÁTI KÖRE június végén tizedszer gyűlt össze a baráti kört együttartó vendéglátó házigazda *Kemény János* Mures-menti kastélyában. A találkozóról, mint minden évben, az idén is hosszú kommunikében számolt be pár erdélyi napilap a rengeteg napilap közül, mert a tiz esztendő folyamán e baráti körnek a hatása és jelentősége az erdélyi magyarság életében nem nőtt akkorára, hogy minden erdélyi magyar napilap beszámolt volna e jubileumi összejövetelről. Nagyon jelentéktelen mozzanat ez, de utal arra, hogy a Helikonnak koránt sincs az a súlya és jelentősége, amit a Helikon önmagának tulajdonít: — ime, bár tizedszer gyűltek össze a Helikon „szabad munkaközösségének“ tagjai, összegyűlésük még sem *esemény*, az erdélyi magyar napisajtó nem vesz róla tudomást s amelyik tudomást is vesz, az is csak azt a kommunikét közli, amit a Helikon maga küld szét a lapoknak. A Helikon tizedik összejövetele alkalmával elsősorban ezt kell leszögezni. Létezését és működését — kommunikékben — csak ömaga glosszálja, súlyát csak ömaga emlegeti, működéséről bizonyítványt csak ő állít ki. Meglehetősen szép bizonyítványokat évről-évre, színes tájleírásokkal a Muresparti várról, az ősi tölgyekről, a derűs mulatozásokról, az éjszakába gyújtott tüzeket körülülő új lovagjairól a várnak, akik a magyar művelődés ügyében vívják e nyártetejei tornáikat. „az örök erdélyi

gond" szolgálatában. Évről-évre újabb és újabb eredményekről, (öneredményekről!) s újabb és újabb célkitűzésekről, célokról, amelyeket a legközelebbi év összejövetele alkalmára kell beváltani s amelyeket, ha viszszaolvas az olvasó a tíz év folyamán megjelent kommunikációkra, oroszán-részükben beváltatlanoknak talál. A szép ígéretek összejövetele így ez a helikoni „regényes és nemes“ találkozás. A tíz év tíz kommunikációja, tíz esztendő kopjafasúró temetője, melyek alatt „az erdélyi gond“ csonttömkelege porlik. Ezért azonban évről-évre összeülnek, évről-évre ígérnek. Hogy mennyire az ígérlet a dolgok lényege a számukra csak a Szépmíves Céh egyik legutóbb kiadott emlékkönyvének (*Emlékkönyv, 1924—1934.*) idevonatkozó sorait idézzük: „1926 nyarán Marosvécsen, az erdélyi magyar írók saját égető problémáik megbeszélésére gyűltek össze és főkérdések ezek is maradtak mindig: az erdélyi magyar könyvkiadás dolgai, az erdélyi irodalmat méltón képviselő irodalmi folyóirat megteremtése és fentartása, író- és irodalom-védelmi kérdések, a nép és felnövő fiatalság irodalmi nevelése, kapcsolatok az egész magyar szellemi élettel, érintkezés az erdélyi román és szász irodalmi élettel.“ Ezek a „főkérdések“ — a fő ígéretek. Vajjon mi valósult meg ezekből a tíz év folyamán? Fogadjuk el, hogy a Szépmíves Céh közel száz kötete idetartozik, bár képtelenség „az erdélyi magyar könyvkiadás dolgai“ „főkérdés“-t elintézettnak tekinteni a Szépmíves Céh kiadványaival, de mondjuk, fogadjuk el s fogadjuk el azt is, hogy sikerült „az erdélyi irodalmat méltón képviselő irodalmi folyóirat megteremtése és fentartása“ az *Erdélyi Helikon*-nal bár ezt még a Helikon legtörzsökösebb, vagyis a kizárólag kommunikációk szerint ítélő és gondolkodó Helikonista sem állíthatja, hogy az Erdélyi Helikon az erdélyi magyar irodalmat „méltón“ képviseli, mert ha „méltón“ képviseli, hol vannak e folyóirat hasábjairól és hol maradtak tíz év folyamán azok, akiknek a könyvei és írásai Pesten, Párisban és itt Erdélyben is más lapokban és fórumokon voltak kénytelenek megjelenni, sőt hol van és hová ír a Helikon első összejöveteleinek jó egynegyedrésze, hol vannak az u. n. konzervatívok (*Gyallai D.*, stb.), hol vannak azok, akiktől e „szabad munkaközösség“ eszméje kiindult (*Berde M.* stb.), hol vannak és voltak az erdélyi középosztály aktivistái, (*Székelly M.* stb.), hol vannak, — de ezeket ne is kérjük számon — a „világnézeti kalandorok“, (miután e világnézeti kalandorok nem is keresték soha a hús tölgyeket, a marosmenti vár „fészekpuhaságait és figyelmességeit... a regényes és nemes multat“, e „kalandorok“ soha sem kívántak elvonatkozni, elmenekülni). Hol vannak? És mit váltott be a Helikon a „főkérdések“-et illetően az „író és irodalom-védelmi kérdések, a nép és felnövő fiatalság irodalmi nevelése“ terén? Miféle író- és irodalom-védelmi eredményekre hivatkozhat? Hol, milyen írókat védett meg anyagilag és erkölcsileg? Hol, milyen irodalmat részesített védelemben, — a saját magáén kívül? Egyáltalán milyen irodalom-védelmi intézkedéseket tett s végül is: miféle légnemű célkitűzés ez? Micsoda önfelfúvás és kommunikáció bombaszt? Nem ugyanaz a megtévesztő fogalmazás ez mint amikor az Emlékkönyv ostentatíve „magyar író munkás“-ról beszél a Helikon „szabad munkaközösségének“ természetét ismertető sorokban, — a különös értelmeket idéző „munkás“ terminussal mintegy elterelvén az asszociációk gyűrűzését e valójában feudális szerkezetű írói csoportosulásról?! Hol vannak a magyar klasszikusoknak ama kiadványai, amiket a népnek ígértek? Általában hol van az irodalomnak a néphez való elközvetítése terén a legcsekélyebb eredmény részükről? Hol vannak a „kapcsolatok az egész magyar szellemi élettel“, amikor nem hogy az egész magyar szellemi élettel, de még az erdélyi szellemi élettel sem találták meg a tényleges kapcsolatot!? S hol van a tényleg komoly eredményeket jelentő

„Érintkezés az erdélyi román és szász irodalmi élettel”, amikor ezt az érintkezést még a saját maga szükségszerű tárgyával, az erdélyi magyar valósággal sem találta meg!? Miféle „érintkezés” az, amely legföljebb pár műfordításra hivatkozhat a tíz év folyamán, de nem találta meg igazi belső „érintkezését” a ma aktuális történeti adottságban magával ez adottság keretei közt dolgozó történeti erővel, amikor valódi érintkezés csak a multtal és a valóságellenes fiktív kérdésekkel van, s a jelen íróra és irodalomra vonatkozó lét- és szabadság-kérdésekben még elméletileg sem aktív. Még kommunikékben sem! Pedig a „kommuniké” az a stilisztikai forma, amit tíz év folyamán valóban kivirágoztattak. Olyan tökélyre vitte a Helikon a saját tevékenységéről beszámoló kommunikék megírását, hogy azok e műfajnak egyenesen a klasszikus példáit jelentik. Az irodalom elüzetesedésének a korábban azonban végül is ez csak nem tekinthető teljesítménynek? Az árúházak propaganda osztályán a kommunikéket napi nyolc órai munkaidőben gyártják, kötelező évi tölgyek alatti összejövetelek s a megemlékezés igénye nélkül.

(Cluj)

Gaál Gábor

VILÁGPOLITIKAI PROBLÉMÁK

ANGLIA KÜLPOLITIKAI TÖREKVÉSEI

Az angol diplomácia az egész világ előtt megközelítően ugyanannak a megítélésnek örvend, mint annak idején a jezsuita rend. Emberfeletti értelmet és ravaszságot tulajdonítanak neki. Ha el is kell ismerni azt, ami Angliát e vonatkozásban megilleti, semmiesetre sem szabad túlozni. Anglia nem tesz csodákat, csupán szigeti fekvéséből, gyarmati segélyforrásaiból s az európai országok közti ellentétekből helyes végkövetkeztéseket von le.

Kezdetben a spanyol, holland és francia hatalom elleni küzdelem idején Anglia súlyos háborúkat volt kénytelen vezetni, miknek során szövetségeseit a részükre biztosított pénzbeli segítséggel vásárolta meg. Kanadát és Indiát Franciaországtól a maga javára jórészt azokkal a porosz gránátosokkal ragadta el, akiket II. Frigyes angol fontokkal sorozott be. Ezek a gránátosok morzsolták szét a hét éves háborúban Franciaország szövetségését, Ausztriát. Amikor Anglia a Napoleoni háború után a leg-erősebb európai hatalom lett, az u. n. *egyensúly politikáját* (balance of power) alkalmazta, amely abban állt, hogy Anglia a két ellenfél közül az egyiket támogatta s ő maga csupán a mérleg nyelve volt. Saját erőinek csak egy csekély hányadát kötötte le. Ennek a politikának a lényegét *Richmond* admirális *Nemzeti politika és tengeri hatalom* című könyvében (London, 1928) a következő szavakkal jellemzi: „Az erők egyensúlya Anglia tengeri hatalmának biztosítására szolgáló eszköz. Egyáltalán nem a háború megakadályozásának az eszköze. Nem is önzetlenségből történik a gyengébb támogatása céljából az erősebbel szemben. A célja: kontinentális ellenfeleinket arra kényszeríteni, hogy olyan erős szárazföldi hadseregeket tartsanak, hogy képtelenek legyenek egyszersmind olyan flottával rendelkezni, amely hatalmukat veszélyeztetheti. Egyetlenegy ország sem képes u. i. hosszú időn keresztül a minden téren való fegyverkezésre. Mindaddig, amíg a Habsburgok és a német császárság fejedelmei összetartottak és nagy hadseregeket voltak kénytele-